

L'ESGLÉSIA DE VILA-SANA AL SEGLE XVIII: VISCISSITUDS CONSTRUCTIVES I RETAULE MAJOR

per Maria GARGANTÉ i LLANES

Tot i tenir notícies de l'existència d'una església a Vila-sana (Utxafava) des d'època medieval, i que segons Jaume Torres podia haver quedat sense culte, no serà fins al mes de juny de l'any 1784 que, gràcies a la donació d'uns terrenys per part del duc de Sessa, es podrà construir una església amb funcions de parroquial, sota l'advocació de Sant Miquel Arcàngel.¹

El bisbe de Solsona, que com a cap de la diòcesi era el responsable d'atorgar la llicència per a la construcció de qualsevol edifici religiós, era en aquells moments Rafael Lasala, que ha estat inclòs en la nòmina dels anomenats "bisbes il·lustrats"² i que, com a tal, va ser l'impulsor de nombroses construccions, entre les quals destaquen el nou palau episcopal o d'altres obres que porten el seu segell personal, com la porta lateral de la catedral amb l'apoteosi de Sant Agustí, el seu orde de procedència.³ És lògica, doncs, la seva intervenció en la promoció de les esglésies de nova planta que es construïren al bisbat durant el seu episcopat: "*por su solitud se ensancharon muchas iglesias parroquiales y se levantaron de nuevo las de Odén, Granyena, Utxafava, Sidamunt, Castelltort, Madrona, Lluellas, Valldora, Riner e Iborra*".⁴

1. J. TORRES: *Història de Vila-sana (baronia d'Utxafava)*. Ajuntament de Vila-sana, 1984. Pàg. 34. Sembla que anteriorment, l'any 1696, s'havia edificat una capella a la Casa Vella sota el patrocini del duc de Sessa.

2. J. BADA: "L'episcopat il·lustrat a la Catalunya de la segona meitat del segle XVIII" a *Bisbes, il·lustració i jansenisme a la Catalunya del segle XVIII*. Girona, Eumo, 2000. Pàgs. 157-163.

3. D. COSTA BAFARULL: *Memorias de la ciudad de Solsona y su iglesia*, vol.II. Barcelona, Balmes, 1959. Pàg. 508.

4. J. BENET: *La diòcesis de Solsona*. Barcelona, 1904. Pàg. 57. Segons R. PLANES ALBETS: *Contractes d'obres al Bisbat de Solsona*. Solsona, 1985. Pàg. 9

L'església d'Utxafava, a l'extrem meridional del bisbat, havia de ser un dels temples més modestos dels esmentats en l'anterior relació, amb una casa parroquial o rectoria que s'havia de construir amb el mateix preu fet. Però malgrat tractar-se d'una església sense la monumentalitat d'altres exemples de l'època, la seva construcció no va estar exempta de controvèrsia. En una primera subhasta, la construcció del temple s'havia adjudicat al mestre de cases de Palau d'Anglesola Ramon Espinet,⁵ però els terratinents del poble –que eren els més afectats, en tant que la seva contribució a l'obra mitjançant l'impost sobre les collites era més gran– protesten per l'elevat preu –dos mil nou-centes lliures– que s'havia convingut amb aquest mestre d'obres.⁶ Els terratinents addueixen que el dia que s'havia subhastat l'obra molts possibles postors no hi havien pogut acudir a causa de les inclemències del temps, per la qual cosa demanen que es torni a posar a subhasta l'obra en un dia útil perquè hi puguin assistir els altres competidors.⁷

La subhasta, que acostumava a ser un acte públic a la plaça del poble, on es llegien les condicions del contracte i s'esperaven les dites dels empresaris que s'hi havien congregat, es va tornar a fer i aquesta vegada es va adjudicar l'obra al mestre de cases de Castellnou de Seana Pasqual Ribalta,⁸ que havia "sisenat" el preu de Ramon Espinet. Això es donava quan un altre empresari o mestre d'obres oferia fer-se càrrec de l'obra rebaixant el preu una sisena part, moltes vegades fins i tot quan ja s'havia signat un primer contracte, que com hem vist no era sempre el definitiu. Si l'obra havia estat començada, el nou empresari havia de pagar als primers contractistes una quantitat determinada, segons la despesa que hi haguessin fet fins al moment. Ocasionalment, al contracte ja es contempla la possibilitat que aquell "preu fet" pugui ser sisenat, com és el cas de la continuació de l'església de Golmés,⁹ on es preveu que: "en cas de ser la sobre dita obra asisenada, dega aquell que la asisenarà satisfer y pagar a dits impressaris Dn. Pau Borràs y Joseph Miquel la quantitat de quatre-centes lliuras barcelonesas, que tenen de present empleadas en materials per la continuació de dita obra, y també deurà satisfer-los la quantitat de cinch-centas lliuras de dita moneda, que dita universitat o comú de Golmés y los sobrenomenats particulars ab lo present los concedeix de gratificació sobre lo preu fet de la mateix obra, y totes les demás obres y millores se trobaran fetes lo dia de la dita sisena".¹⁰

5. AHCC: FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

6. AHCC: FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

7. Aquestes protestes eren lògiques si tenim en compte que els terratinents més importants també eren els més afectats per la imposició del dret del quarantè del fruits.

8. AHCC: FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

9. AHCC: FN Tàrraga. Marià Térez (1767).

10. Tenim diversos exemples de contractes que són sisenats reiteradament referents a les obres de la Universitat de Cervera: El primer document que hem localitzat al respecte data del mes d'octubre de 1720, quan Josep Molné, de Vilanova de Palafolls i Francisco Solà, de Vilanova de Cubelles, signen un contracte per desboscassar

Conjunt de l'església i casa parroquial de Vila-sana, amb el nou campanar construït cap a mitjan segle XX (foto: M. Garganté).

Un cop signat el contracte definitiu, es començava l'obra segons l'articulat de condicions que s'havien signat: En el cas de la nova església d'Utxafava, un cop fets els fonaments, els deu primers pams de paret s'havien de fer de pedra i a partir d'aquesta alçada l'obra s'havia de continuar de tàpia. Tot i això, s'especifica que les "traverias" o contraforts, és a dir, els suports estructurals de les capelles s'havien de fer de pedra fins a la teulada. També havien de ser de pedra ben picada les cantoneres, la porta i l'òcul del davanter, així com els elements de suport de l'interior, com el sòcol de les pilastres o les grades del presbiteri. D'altra banda, si a l'exterior exceptuem les obertures i els carreus de les cantoneres, que segons els contracte havien d'anar "perfilats", la façana s'havia d'arrebossar, fet que sens dubte abaratia el cost respecte d'una façana de pedra ben treballada. A Vila-sana, la pedra bona s'ha de portar de la pedrera d'Arbeca, que era la més concorreguda en la construcció de les esglésies del Pla d'Urgell, juntament amb la de Preixana. Els arcs de les capelles i de la nau havien de ser d'obra cuita, combinant la col·locació dels maons de cap amb un de través, mentre les voltes s'havien de fer de dos gruixos de rajola, que era l'habitual. De fet, la progressiva substitució de la pedra pel maó en elements estructurals com els arcs o les voltes constitueix una de les bases de la renovació de "l'utilatge mental" que estudia Josep Mª Montaner durant la segona meitat del segle XVIII.¹¹

Així mateix, el contracte no contempla la construcció del campanar, del qual únicament se n'ha de fer la base "fins a un palm sobre la teulada de la iglesia". A l'interior, l'empresari també havia de construir de rajola la petxina i posteriorment enguixar-la, com la resta del temple, que anava enguixat i encalat, amb les preceptives motlures que configuraven un alçat classicista, comú a tots els temples d'aquesta època. Però l'empresari també s'havia de cuidar d'alguns elements complementaris, com fer la base de la trona o púlpit –en alguns casos es fa de pedra però aquí es farà de guix amb una ànima de fusta perquè sigui més

i arrencar la pedra per a l'obra de la Universitat de les pedreres de Cervera i de la del Talladell. Segons el contracte (on s'especifica que l'obra havia estat sisenada diverses vegades, una de les quals pel mestre de cases de Biosca Josep Baiges). El dia 6 de gener de 1721, però, trobem una nova oferta de Josep i Ermenter Bages, mestres de cases de Biosca, per sisenar el preu fet de Francisco Solà per arrencar i "desboscassar" tota la pedra de fil per a la construcció de la Universitat. En aquest document, però, els germans Bages apareixen amb el mestre de cases de la Llacuna Josep Borràs. L'onze d'octubre de 1722 tornem a trobar a Josep Borràs, aquesta vegada associat amb Josep Molner, de Vilanova de Palafolls, contractant a preu fet l'arrencar la pedra per a l'obra de la Universitat. El dia 28 d'agost de 1724, però, després d'haver-ne sisenat el preu fet, els treballs d'arrencar i desboscassar la pedra són adjudicats al mestre de cases de Biosca Ermenter Bages i Josep Trilla i Agustí Carabassa, pagesos de Cervera. La documentació ens trasllada de cop a l'any 1727, quan la companyia formada pels empresaris barcelonins Torrents, mestre de cases i Jaume Campins, fuster és la responsable de portar a terme la construcció. Un any més tard, però, aquests poderosos empresaris barcelonins es veuen sobtadament relegats de l'obra per la sisena que ofereixen la companyia formada per Francisco Solà, de Vilanova de Cubelles; Francisco Oliva, de Creixell; Pau Estela, de Vilavella; Josep Morondó, de Torelló; Domingo Thomàs, d'Argensola; Jaume Romeu, d'Igualada; Joan Combelles, de Biosca i Josep Borràs de la Pobla (de Claramunt?). AHCC: FN Cervera. Ambròs Copons i Fita (1718-28).

11. J. M. MONTANER: *La modernització de l'utilatge mental de l'arquitectura a Catalunya (1714-1859)*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1990. Pàgs. 95-97.

Església de Vila-sana abans de la Guerra Civil, amb l'antic campanar, probablement bastit durant el segle XIX (foto: J. TORRES: *Història de Vila-sana*, pàg. 68).

Interior de l'església de Vila-sana (foto: J. TORRES: *Història de Vila-sana*, pàg. 65).

resistent-, picar la mesa de l'altar, fer una pica d'aigua beneïda “medianament treballada” o bé les fonts baptismals.

A Utxafava la mateixa escriptura contractual conté les condicions per a la construcció de la casa parroquial, de la qual s'especifica que “lo frontis ha de ser uniforme al de la iglesia”. Tota l'obra havia de fer-se en un màxim de quatre anys, durant els quals els comissionats de l'obra li anirien entregant a l'empresari sengles parts proporcionals fins a liquidar les dos mil quatre-cents disset lliures, sis sous i sis diners del preu fet de l'obra. En el contracte figuren com a fiadors –avaladors– del contractista els pagesos de Castellnou de Seana Francesc Balagué i Anton Satorra.

L'església fou beneïda el 14 de juny de 1790 i consta que l'any 1794 el duc de Sessa paga una campana, que s'hauria de col·locar entre dos pilars construïts de forma provisional, ja que el preu fet de l'obra no contemplava la conclusió del campanar.

El resultat és una esglésiola adossada a la rectoria, formant un únic cos homogeni, amb coberta a doble vessant i el campanar de torre quadrada bastit a un extrem –campanar que es construí de nou a mitjan segle XX. Al costat del campanar, l'església únicament s'identifica per la portada d'arc rebaixat amb un

Capella lateral vora el presbiteri, església de Vila-sana (foto: arxiu Maria Sanahuja i Alsina).

segell a la clau i un petit òcul a la part superior. Si exceptuem la presència del campanar de torre, aquest tipus d'església adossada a un habitatge ens remet a algunes capelles particulars, pertanyents a un mas i que també estan integrades a l'estructura dels habitatges però amb una porta d'accés des de l'exterior. Al Pla d'Urgell és el cas de la Cendrosa, on la capella se situa a un extrem de la casa, aprofitant un dels vessants de la teulada. A la Cendrosa, el petit campanaret d'espadanya no se situa a l'indret de la capella, sinó al carener de la coberta de la casa, de manera que a l'exterior, la capella tan sols es distingeix per una discreta portada i un òcul el·líptic.

A l'interior, el temple és d'una sola nau coberta amb volta de canó amb llunetes, amb un cor elevat als peus i amb una gran copinya o petxina presidint el presbiteri, com a reminiscència dels absis propis de l'arquitectura romànica.

Si parlem dels artífexs d'una obra modesta com aquesta, observem com, en els dos contractes que s'arriben a fer, es tracta de mestres de cases que podem qualificar de segona fila, o que si més no estan fora de l'òrbita dels empresaris més reconeguts i que contracten un major nombre d'obres d'envergadura, com havien estat els Borràs o els Biscarri des de mitjan segle –procedents de Cervera i Tàrraga respectivament–, o bé els Albareda, d'Òs de Balaguer. Així doncs, el primer contractista de l'obra és el mestre de cases de Palau d'Anglesola Ramon Espinet, al qual únicament documentem en obres menors, d'arranjaments en cases particulars, mentre de Pasqual Ribalta només coneixem la informació que ens proporciona el contracte, on apareix com a mestre de cases de Castellnou de Seana. Desconeixem, d'altra banda, si aquest guarda algun parentiu amb Gabriel Ribalta, mestre de cases de l'Aranyó (la Segarra), que l'any 1779 contracta l'obra de l'església parroquial de Santa Maria de Montmagastrell, juntament amb el mestre de cases targarí Celdoni Pons.¹² Gabriel Ribalta era fill del també mestre de cases Joan Ribalta i l'any 1763 s'havia casat amb Francisca Robió; quedà vidu al cap de poc i es tornà a casar l'any 1765.

EL RETAULE MAJOR

La benedicció de l'obra representava el punt culminant del procés constructiu d'una església. Però un temple no era només la seva arquitectura, que de per si ja tenia un component simbòlic i pedagògic, sinó que hi havia tota una sèrie d'elements complementaris que eren de cabdal importància, com els retaules escultòrics, l'orgue o les peces litúrgiques d'orfebreria. És un fet que el retaule escultòric anirà decandint al llarg del segle XVIII, decadència afavorida en part per la circular de Carles III sobre la prohibició de realitzar retaules en fusta. D'altra

12. AHCC: FN Tàrraga. Ramon Borràs i Borràs (1779).

Fèlix de Sayas, traça pel retaule major de l'Albi, 1789-92 (foto: Francesc Català Roca, dins TRIADÓ: "L'època del Barroc", *Història de l'art català*, vol. V, pàg. 245).

banda, hem de tenir en compte que algunes esglésies de tres naus construïdes a la segona meitat del segle XVIII eliminen les capelles laterals, fet que comporta que el nombre de retaules acostumats en una església minvi considerablement. Tot i això, el retaule encara s'entén com a complement important, si no indispensable, en la decoració i significat d'un temple.¹³

De vegades una nova església no es beneïa fins que no tenia tot l'interior complet, sobretot si es tractava d'una església de nova planta, com és el cas de la de Guissona (Segarra), on des de la col·locació de la primera pedra del nou temple, l'any 1776, fins a la seva consagració l'any 1800 es contracten les obres del retaule major, de l'orgue i la custòdia. En canvi, altres esglésies que tenien més urgència per a inaugurar el culte s'anaven revestint posteriorment, com és el cas de l'església parroquial de Tàrraga, que malgrat ésser consagrada l'any 1700 veu construir gran part dels seus elements, des del campanar fins al cor, passant pels retaules dels diferents altars, al llarg del segle XVIII. D'altres vegades, però, és l'escultura que antecedeix la nova construcció, tot adaptant-se al nou espai. Així mateix, durant les obres a l'església del convent de Sant Bartomeu de Bellpuig, es té la precaució de "tapar ab fusta o ab lo que sia necessari la sepultura major, per a que no rebia ningun dany", referint-se al sepulcre del fundador, Ramon de Cardona-Anglesola.¹⁴ La contractació del retaule major de l'església d'Utxafava és posterior, doncs, a la benedicció del temple, que havia tingut lloc el 14 de juny de 1790, tot i que segons Jaume Torres, el bisbe no concedí la llicència fins tres anys més tard.¹⁵

Del seu autor, Fèlix de Sayas, només sabem que era d'origen navarrès, seguidor de la manera de l'escultor Joan Adán, i que quan contracta el retaule d'Utxafava residia a Lleida, treballant en les obres que es duïen a terme per encàrrec del capítol catedralici.¹⁶ Segons Triadó, Martinell dóna a conèixer un projecte acadèmic de Sayas per a l'altar de Sant Vicenç de Paül, a Barbastre, on l'artífex signa "Feliu de Sayas Escultor de Saragossa"¹⁷. En el cas del contracte del retaule d'Utxafava -que no especifica cap detall respecte les imatges o la iconografia- aquest havia de ser de fusta de pi ben seca i les columnes havien de ser massisses i no pas buides de dins, mentre s'especificava que a les juntes hi havia de fer cues d'oreneta. A part del retaule, l'escultor havia de fer un crucifix, sacres i sis canelobres, tot amb l'escut del duc de Sessa.

13. AHCC: Fons Universitat de Cervera. Caixa 10.

14. AHCC: FN Bellpuig. Rafael Soler (1738).

15. J. TORRES: *Història de Vila-sana (Baronia d'Utxafava)*. Ajuntament de Vila-sana, 1984. Pàg. 34.

16. J.R. TRIADÓ: "L'època del Barroc" a *Història de l'art català*, vol. V. Barcelona: Edicions 62, 1984. Pàg. 245.

17. J.R. TRIADÓ: "Escultura moderna i contemporània" a *Art de Catalunya*. Barcelona, l'Isard, 1999. Pàg. 108.

Si bé desconeixem com devia ser aquest retaule desaparegut, Martinell localitzà la traça del retaule de la parroquial de l'Albi (1789-1792), signada pel mateix Fèlix de Sayas i que ens pot donar una idea del tipus d'obres d'aquest escultor, caracteritzades –si fem cas del dibuix– per un barroquisme massa accentuat per la seva època, resultat d'una possible influència berniniana apresada de Joan Adan, i de ben segur en sintonia amb els gustos de la població. A la traça del retaule de l'Albi, doncs, apareixen diversos elements arcaïtzants com els atlants o el fet de no tractar-se d'un retaule unitari, sinó compartimentat amb escenes narratives, la principal de les quals és l'Assumpció de Maria.

Finalment, el contracte posa de manifest la relació que existia entre determinats mestres d'obres i escultors, confirmada en diferents contractes on el fiador d'un mestre d'obres és un escultor o bé a l'inrevés. Al retaule d'Utxafava és el mestre d'obres Jaume Tarragó qui exerceix de fiador de Fèlix de Sayas.¹⁸

El retaule i altar Major de la nova església d'Utxafava –el titular del qual seria Sant Miquel– fou beneït el mes de desembre de 1795. Segons Torres, posteriorment es traslladà a la nova església un Sant Crist procedent de la Casa Vella i l'any 1805 es va comprar una imatge de la Verge dels Dolors. Finalment, l'any 1817 s'acaben els retaules del Roser –aquest pagat per Melcior Galitó– i Sant Antoni, sufragat per Mn. Jaume Boldú.¹⁹

18. AHCC: FN Bellpuig. Ramon Soler (1794). Jaume Tarragó pertany a una nissaga de mestres de cases procedents de Vilanova de Meià i instal·lats a Linyola, força actius a la plana urgellenca durant els dos últims terços del segle XVIII, i que acabaran instal·lant-se a Lleida. El primer membre d'aquesta nissaga que tenim documentat és Antoni Tarragó, que l'any 1735 feia obres al santuari de la Mare de Déu de les Sogues a Bellvís. Aquest tingué dos fills, també mestres de cases: El primer, Josep Tarragó, apareix documentat l'any 1778, juntament amb el seu fill –també de nom Josep– com a contractista de l'obra de la nova església parroquial de Puigvert d'Agramunt pel preu de sis mil lliures. D'altra banda, el segon fill d'Antoni Tarragó, Jaume –que apareix com a mestre de cases de Torregrossa–, contracta l'any 1791 les obres de l'escalinata de l'església parroquial de Bellpuig per la quantitat de mil lliures i la sacristia de la capella dels Dolors de la mateixa església per tres mil vuit-cents cinquanta lliures. En ambdós contractes s'especifica que el mateix Jaume Tarragó en relitzà el disseny (M. GARGANTÉ: *L'arquitectura religiosa set-centista a la Segarra i l'Urgell*. Universitat de Barcelona: Tesi doctoral inèdita, 2003. Ps. 334-335.)

19. J. TORRES: *Història de Vila-sana (Baronia d'Utxafava)*. Ajuntament de Vila-sana, 1984. Pàg. 35.

1

1784, març, 1.

Contracte entre els comissionats de la fàbrica de la nova església parroquial d'Utxafava i Ramon Espinet, mestre de cases de Palau d'Anglesola, per a la construcció de dita església.

AHCC, FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

En la vila de Bellpuig Bisbat de Solsona lo dia primer del mes de mars del any de la Nativitat del Señor de mil set cents vuytanta y quatre, Adjutori Casals porter Real en la vila de Arbeca Arcabisbat de Tarragona habitant, mediant lo jurament que en lo ingrés de son ofici te prestat, fa relació a mi Ramon Soler y Rossell per la autoritat del Rey nre. Señor (que Deu guarde) Nott. públich de dita vila de Bellpuig, que lo dia quinse del mes de febrer pròxim passat a instància y requisició de Francisco Segarra pagès del lloch de Ivars Bisbat de Urgell, Joseph Vilalta y sol pagès del lloch de Golmés de dit Bisbat de Solsona y de Domingo Valls pagès del lloch de Golmés de dit bisbat, y de Domingo Valls pagès del lloch de Ciutadilla de dit Arcabisbat de Tarragona en nom de comissionats dels habitants y terratinents dels termes de Utxafava y Oberchs del referit Bisbat de Solsona elegits y nomenats a efecte de agenciar la fàbrica de la Iglesia y casa parroquial que los referits habitants y terratinents intentan y han determinat fer en lo referit terme de Utxafava, subhastà y publicà la dita fàbrica fahedora a favor de la persona que per menor preu oferís ferla ab lo modo y forma figura en la planta de ella, que feu ostenció y ab los pactes y condicions expressats en las tabbas que per dit fi foren despatxadas las quals son del thenor següent: = Tabba de las obligacions que deurà cumplir lo impressari que pendrà la obra de la Iгла. y casa que se ha de fer en lo poble de Utxafava, quals obligacions son las següents: = Primerament serà de la obligació lo obrir los fonaments de la Iгла. quals han de tenir quatre palms de ample y sinch de fondo. = Item sapia lo impressari que deurà omplir los fonaments de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que de terra en amunt deurà fer deu palms de paret de pedra y argamassa de la doblaria demonstra la planta, y de allí en amunt continuarà las parets de tapia de la mateixa mida ab bona crosta de argamassa dins y fora. = Item sapia lo impressari que las traverias de las capellas y las pilastras deuran ser de paret fins a la teulada. = Item sapia que lo davanter de la Iгла. deurà ser tot de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que todas las cantonadas de la Iгла. han de ser de pedra de Arbeca, de quatre palms de llarch y dos palms de cap, ben picadas ab la boixarda. = Item sapia lo impressari que deurà fer totes les portalades de la Iгла. que demostre la planta de pedra de Arbeca totes ben picadas ab lo tallant de dents, com també la porta de la sagristia encara que no va figurada ab la planta y juntament ab la ho del davanter de la Iгла y aspitlleras del campanar. = Item sapia lo impressari que deurà fer una filada de sòcol de pedra de Arbeca picada ab la buixarda, tot lo voltant de la Iгла. a excepció de lo que ocuparà la casa, de la mida de dos palms de alt, ab un quart de retreta, ocupant aquesta tot lo gruix de paret de terra en amunt quals dos palms de sòcol servirà per lo número dels deu palms de paret que se ha de fer del terra en amunt tot lo voltan de la Iгла. = Item sapia lo impressari que deurà fer los sòcols de las pilastras de pedra de Arbeca ben picadas

ab lo tallant de dents quals sòcols han de tenir dos palms y mitg de alsada del piso de la Iglá. en amunt. = Item sapia lo impressari que deurà fer las gradas del presbiteri de pedra de Arbeca ben picadas ab la buixarda de un palm de alt y dos de estesa ab un quart bossell a cada grada y així mateix un graó a la portalada de la Iglesia com demonstra la planta. = Item sapia lo impressari que solament deurà fer lo campanar fins a un palm sobre la teulada de la Iglesia, y de deu en deu palms hi ha de haver una filada de llamborda que travesia tot lo gruix de a paret, y esta de un palm de doble ben picat lo ques veurà. = Item sapia lo impressari que per trauger la aygua de la teulada, que correspon a la paret del campanar deguia fer una canal de pedra picada y angulada un quart y dita aygua deguia caurer per lo detrás del campanar ab dos palms de bolada. = Item sapia lo impressari que deurà empavimentar tota la iglesia de quadrats y assentats ab bona argamassa. = Item sapia lo impressari que deurà fer la mesa del altar major de pedra y argamassa y lo pla de ella de quadrats y asentats ab guix. = Item sapia lo impressari que deurà fer una pica de pedra picada per la aygua beneita medianament treballada. = Item sapia lo impressari que deurà fer la pica de las fonts baptismals de pedra bona y ben picada y acentada junt ab la pica de la aygua beneita al puesto se li dirà. = Item sapia lo impressari que deurà fer las escalas del campanar fins a entrar al cor de pedra de Arbeca picada ab la boxarda. = Item sapia lo impressari que deurà fer los archs de las capellas, los de la nau de la Iglá. y lo del cor d'obra cuyta, de un mahó de cap i un de través. = Item sapia lo impressari que deurà fer las voltas de la iglesia, capellas y cor de dos gruixos de rajola, y lo paviment del cor enrajolat ab quadrats. = Item sapia lo impressari que també deurà fer la petxina del cap del presbiteri, y la volta de ella també de dos gruixos de rejola. Item sapia lo impressari que deurà fer todas las cornisas de dins de la Iglá. de guix blanch. = Item sapia lo impressari que deurà terraguixar tota la Iglá. de part de dins de guix y argamassa y todas las voltas ho deguián ser de guix sol y después tota la Iglá. emblanquinada ab guix blanch. = Item sapia lo impressari que deurà arrabossar y rellicar todas las parets de fora de la Iglá, y campanar de bona argamassa, y lo interior del campanar així mateix, y lo frontis de la iglesia además de aixís perfilat de carreuada. = Item lo impressari deurà fer lo peu de la trona de guix posant una ànima en ell per la firmesa. = Item sapia lo impressari deurà fer la teulada de teula seca, donant de carregament mitg palm a cada teula, y demunt del ràfeh ha de ser tot lo carregament de la paret de teula ple, y los dos ràfehcs han de ser de dos voladas de rajola y una de teula, y la carena ha de ser de una teula plana per part, y la del mitg deguia ser de teulas grans per cubertas. = Item sapia lo impressari que los comissionats cuidaran de tota a fusta necessària per la teulada, portas y finestras, com també de traspols de la casa, de posar-la al peu de la obra a sas costas, y lo impressari assentar-la a la obra ab la forma se li dirà, y juntament donar-los tots los claus necessaris per cavalls y llatas, y també cuidaran de las mans de fuster de ditas portas y finestras, com també de la farramenta de ellas, que és lo únich ofereixen cuidar los comissionats. = Item sapia lo impressari que solament pot posar quant farà la argamassa quatre cabassos de grava ab un cabàs de cal viva ab tarròs, tant a la iglesia com a la casa. = Item sapia lo impressari que deurà treballar sempre que los comissionats li oferiran diners. = Item sapia lo impressari que sempre que vullian los

comissionats puguian fer visurar la obra a costa dels dits comissionats, posant un mestre per part, y quant estos ho concordassen hagian estos dos mestres de elegir un tercer, y en cas se trobàs falsa o faltas a la obra segons lo pactat y previngut ab la present tabba y lo que demostra la planta de la Iгла. ho deguia esmenar lo impressari y pagar tots los gastos de la visura. = Item sapia lo impressari que los comissionats podran retenir-se dos-centas lliuras fins a finida la obra y visurada. = Item sapia lo impressari que pendrà la obra de la Iгла. que ne haurà de firmar acte ab todas las clàusulas necessàries en poder del Nott. públich que nomenarn los comissionats, donant també dos fianzas bonas e idòneas a satisfacció dels dits comissionats, que també hauran de firmar lo acte; y ab estos pactes y no sens ells se lliurarà al que per menos preu oferirà fer la obra y així dir-hi que dir-hi vulla. = Tabab y pactes per la casa que se ha de construir contigua a la Iгла, així mateix com demostran las palntas. = Primo sapia lo impressari que deurà obrir los fonaments de dita casa de fondo com los de la Iгла., de la amplària de tres palms y mitg y omplir-los fins al igula de terra, de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que de terra en amunt deuran tenir las parets tres aplms de ample, y ditas parets deuran ser de pedra y argamassa fins a deu palms de alsada, y de allí en amunt fins a la teulada de tapia ab crosta de argamassa bona dins y fora. = Item sapia lo impressari que al indret de las finestras del primer pis deurà ser de pedra fins al asiento de las llosanas, que estas han de ser de pedra de Arbeca, picadas ab lo tallant de dents, y als costats deuran pujar uns pilans de pedra y argamassa, ab un arch del mateix per formar ditas finestras. = Item sapia lo impressari que todas las portaladas que corresponen a la entrada de la casa deuran ser de pedra picada ab la boxarda y al detràs de las llindas hi haurà de fer uns arquets de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que las escalas de dita casa fins al primer trevolt deuran ser de pedra picada ab la boxarda y después en amunt de obra cuita. = Item sapia lo impressari que a todas las demás portaladas que figuran a la planta de dita casa també hi deurà fer uns arquets al desobre de cada una. = Item sapia lo impressari que tots los trevolts deuran tenir tres dits de doble al mitg de revoltó. = Item sapia lo impressari que a la nau de la part de la Iгла. hi ha de haver tres trevolts, lo tercer repartit com los demás no obstant que no el figura la planta. = Item sapia lo impressari que deurà fer los envans de dita casa de guix y argamassa de la amplària que figura a la planta y lo del quarto de l'alcova com també los del tercer pis de rajola doblada. = Item sapia lo impressari que la teulada ha de ser de llata y enfustada com la de la Iгла. y ab lo corregiment de mitg palm las teulas, conformant-se en tot y per tot lo que demostra la planta. = Item sapia lo impressari que deurà rebossar todas las parets de argamassa de la part de defora, y lo frontis ha de ser uniforme al de la Iгла, dividint los dos una faixa y de la part de dins del primer paviment totaas las paarets han de estar relliscadas, y lo restant de la casa emblanquinat de guix blanc, a excepció de la esgolfà. = Item sapia lo impressari que en quant a la fusta de la teulada, portas, finestras y farramenta de dita casa, ofereixen los comissionats lo mateix que per la Iгла. = Item sapia lo impressari que en quant a la visura de la obra de dita casa ha d'estar obligat així mateix com la visura de la iglesia, y las dos centas lliuras que es reservan los comissionats van també compresas ab las obras de la casa; per lo que ha de saber lo impressari que la obra de

la Iglá. y de la casa anirà unit ab lo preu fet. = Item sapia lo impressari que si los comissionats los apar añadir o llevar alguna cosa tant en la obra de la iglesia com de la casa, dega lo impressari conformar-se al dictàmen dels dits comissionats, pagant en tal coas lo que aumentarian de la obra, y així mateix disminuir lo preu de lo que minvarie la obra. = Item sapia lo impressari que com est obra de la casa anirà junt ab lo preu fet de la Iglá., no es farà més que un acte, y per consegüent las mateixas fianzas de la Iglá. serviran per aquesta obra de la casa. = Item sapia lo impressari que la Iglá y casa deurà ser feta ab lo termini de quatre anys que empessarà los dits anys lo primer dia del mes de maig del corrent any mil set cents vuitanta y quatre. = Item y ultimament sapia lo impressari que los comissionats aniran entregant-li fins a set-centas lliuras per comprar manufacturas per començar la obra de dita iglesia y casa, y continuaran entregant-li aciò com anirà treballant en los dits quatre anys fins a tenir la partida que se ajustarà a lo preu fet. = Y después de haver subhastat per molt temps y devant de la casa que Dn. Mariano Ramon de Gomar te y poseheix en lo referit terme de Utxafava com a lloch més proporcionat la construcció de dita obra fahedora y acceptant diferents ditas de varias personas que allí se convocaren, se lliurà la referida obra a Ramon Espinet menor mestre de cases del lloch del Palau d'Anglesola de orde dels dalt nomenats comissionats com a postor més beneficiosos, lo qual oferí fer-la per lo preu de dos-mil noucentas lliuras. De tot lo que lo referit Adjutori Casals porter sobrenomat requirí a mi lo nott. baix escrit llevàs acte públich que fou fet com sobre se conté essent presents per testimonis Pau Ponces y Pau Blanch, los dos de dita vila de Bellpuig.

2

1784, març, 1.

Requeriment dels terratinents del terme del poble d'Utxafava per demanar que es torni a subhastar el preu fet de la construcció de la nova església.

AHCC, FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

En la villa de Bellpuig obispado de Solsona el dia primero del mes de marzo del año del Nacimiento del Sr. de mil setecientos ochenta y quatro; Joseph Saltet Nuncio jurado de la curia de las presentes Baronía de Bellpuig y villa de Liñola, teniendo en sus manos una requisición en escrito del thenor siguiente: = Bien saben e ignorar no pueden V.m. Francisco Segarra, Domingo Valls y Josep Vilalta, comisionados elegidos para el arriendo del quaranteno de todos frutos y construcción del la iglesia del termino de Utxafava, que el día que se puso en pública almoneda uno y otro por motivo de tiempo, que fue malissimo, no acudieron los postores, especialmente aquellos que podian hacer la obra o fabrica de la iglesia; Igualmente negar no pueden que maestros albañiles mui peritos ofrecen hacer la obra igualmente lucida a menos costa, y rebajando el precio, que es útil a los interesados; Y no siendo justo que para hacer la obra Ramon Espinet se damnifique a todos los terratenientes de Utxafava. =

Por tanto Manuel Galitó, Joseph Galitó, Antonio Monfá, Pere Niubo y Urgell, Antonio Niubo, Pedro Vilalta, Francisco Niubo y Massons, Joseph Niubo y otros requirieron e interpelan a V.m. Sres. Comissionados, por primera, segunda, tercera vez y quanto de dicho sea menester, para que no pasen a firmar escritura a dicho Ramon Espinet, si que poniendo de nuevo la construcción de la Iglesia al público subasto en día hábil para que puedan acudir los competidores, se remate al que por menos lo haga, protestando a V.ms. en caso de no hacerlo que no se espera de todos daños, costas, perjuicios y menoscabos que se nos han ocasionado y en adelante se nos siguiessen requiriendo al portero que satisfecho en su salario relación haga a Ramon Soler y Rossell Nott^o del presente requiriemiento (...) mediante el juramento que en el ingreso de su oficio tiene prestado, hizo relación a mi Ramon Soler y Rossell por al autoridad del Rey Nuestro Sr. que Dios guarde, Nott^o público vezino de la antedicha villa de Bellpuig, que el día de oy y a oras como entre ocho y nueve de la mañana a instancia y petición de Manuel Galitó y Joseph Galitó labradores en el término de Utxafava habitantes, Natonio Montfá, Labrador vezino del lugar de Ivars, Pedro Niubó y Urgell, Antonio Niubó, Pedro Vilalta, Francisco Niubó y Joseph Niubó labradores vezinos del lugar de Castellnou de Seana, Notifico la requisición preincerta a Francisco Segarra Labrador del lugar de Ivars, Domingo Valls Labrador del lugar de Ciutadilla y Josep Vilalta del lugar de Golmés como elegidos por los habitantes y terratenientes de los términos de Utxafava y Oberchs para el arriendo del quaranteno de frutos y construcción de la iglesia y casa parroquial hacedera en dicho termino de Utxafava y encontrados en la villa de Bellpuig y en señal de la presente notificación les entregó una copia de la ya dicha y preincertada requisición con su original concordante, la que aceptaron. De lo que el mismo Joseph Saltet Nuncio Jurado susodicho requirió a mi el Ntt^o y a dicho baxoescrito llevase auto público que fue hecho como arriba se contiene: siendo presentes por testigos Pablo Ponces burgués de Perpiñán en la antedicha villa de Bellpuig residente y Pablo Blanch albañil de la propia villa. = [signatures]

3

1784, abril, 3.

Contracte entre els comissionats de la fàbrica de la nova església parroquial d'Utxafava i Pasqual Ribalta, mestre de cases de Castellnou de Seana, per a la construcció de dita església.

AHCC, FN Bellpuig. Ramon Soler (1784).

En Nom de Déu Nostre Señor: Sia atots notori com sobre lo que baix se expressarà entre parts de Francisco Segarra pagès del lloch de Ivars Bisbat de Urgell, Joseph Vilalta pagès del lloch de Golmés Bisbat de Solsona y Domingo Valls pagès del lloch de Ciutadilla Arcabisbat de Tarragona, en nom propi y en lo de Procuradors o comissionats (juntament ab Manuel Niubó pagès del lloch de Castellnou de Seana

de dit Bisbat de Solsona adjunt) dels habitants y terratinents dels termes de Utxafava y Oberch del propi Bisbat de Solsona, són a per ells elegits y nomenats en y ab lo acte de imposició de dret baix calendador, de una; y Pasqual Ribalta mestre de cases del predit lloch de Castellnou de Seana de altre, són estats fets, firmats y jurats los pactes, conveni y avinensa següents: Primerament és estat pactat, avingut y concordat entre las parts dalt nomenadas, que lo predit Pasqual Ribalta, per la quantitat de dos-mil quatre-centas disset lliuras sis sous y sis diners moneda barcelonesa per las quals oferí fer la obra baix mencionadora, mediant la rebaixa de la sexta part de aquellas dos-mil y nou-centas lliuras, per las quals queda lliurada la dita obra en lo públich subhast a favor de Ramon Espinet menor mestre de cases del lloch del Palau de Anglesola, com consta ab relació feta per Adjutori Casals porter de la vila de Arbeca, ab acte rebut en poder del Nott. baix escrit lo dia primer del mes de mars pròxim passat; y los dalt nomenats Procurador y comissionats baix ab altre capítol en los terminis y ab las pagas en la tabba que baix se incertarà, individuats li prometran donar y pagar, haja y dega com ab thenor del present, de sa libera y espontànea voluntat, convé y en bona fe promet fer y construir la Iгла. y casa parroquial que los dalt nomenats habitants y terratinents de Utxafava y Oberch han determinat fer en lo referit terme de Utxafava, per qual fi ab acte rebut en poder del nott. baix escrit en diferents diadas, la primera de las quals fou lo dia setze del mes de novembre del any pròxim passat mil setcents vuytanta y tres, se imposaren un dret de quaranté de tots los grans y fruits dels quals se paga delme y primícia, que se collirà en los propis dos termes de Utxafava y Oberch ; en lo modo y forma se demonstra en la planta que los dalt nomenats Pror. y comissionats a est effecte han disposat fer y la qual de consentiment de ditas parts dega estar y permanexer en poder del Rnt. vicari que vuy és y per temps serà dels mencionats dos termes; y dins los terminis y ab los pactes y condicions expressats e individuats en la tabba que per lo mateix fi fou despatxada, la qual és del thenor següent: = Tabba de las obligacions que deurà cumplir lo impressari que pendrà la obra de la iglesia y casa que se ha de fabricar en lo poble de Utxafava, quals obligacions són las següents: = Primerament serà de la obligació lo obrir los fonaments de la Iгла. quals han de tenir quatre palms de ample y sinch de fondo. = Item sapia lo impressari que deurà omplir los fonaments de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que de terra en amunt deurà fer deu palms de paret de pedra y argamassa de la doblaria demonstra la planta, y de allí en amunt continuarà las parets de tapia de la mateixa mida ab bona crosta de argamassa dins y fora. = Item sapia lo impressari que las traveries de las capellas y las pilastras deuran ser de paret fins a la teulada. = Item sapia lo impressari que lo devanter de la Iгла. deurà ser tot de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que todas las cantonadas de a Iгла. han de ser de pedra de Arbeca, de quatre palms de llarch y dos palms de cap ben picadas ab la buxarda. = Item sapia lo impressari que deurà fer todas las portaladas de la Iгла. que demonstra la planta de pedra de Arbeca, todas ben picadas ab lo tallant de dents, com també la finestra de la secrestia, encara que no va figurada ab la planta y juntament la O del devanter de la Iгла. y aspilleras del campanar. = Item sapia lo impressari que deurà fer una filada de sòcol de pedra de Arbeca picada ab la boxarda tot lo voltant de la Iгла., a excepció de

lo que ocuparà la casa, de la mida de dos palms de alt ab un quart de retreta, ocupant aquesta tot lo gruix de la paret de terra en amunt, quals dos palms de sòcol serviran per lo número dels deu palms de paret que se han de fer de terra en amunt tot lo voltant de la Iгла. = Item sapia lo impressari que deurà fer los sòcols de las pilastras de pedra de Arbeca ben icats ab lo tallant de dents, quals sòcols han de tenir dos palms ymitg de alsada del piso de la Iгла. en amunt. = Item sapia lo impressari que deurà fer las gradas del presbiteri de pedra de Arbeca ben picadas ab la boxarda, de un palm de alt y dos de estesa, ab un quart bosell a cada grada, y així mateix un grahó a la portalada de la Iгла. com demonstra la planta. = Item sapia lo impresari que solament deurà fer lo campanar fins a un palm sobre la teulada de la Iгла., que ha de ser tot de pedra y argamassa, y los cantons de ell com los de la Iгла. y de deu en deu palms, hi ha de haver una filada de llamborda que travesia tot lo gruix de la paret, y esta de un palm de doble ben picat ab la boxarda lo ques veurà. Item sapia lo impressari que per traurer l'aigua de la teulada que correspon a la paret del campanar dega fer una canal de pedra picada y engalsada un quart, y dita aigua deguia caurer en lo detràs del campanar ab dos palms de volada. = Item sapia lo impressari que deurà empavimentar tota la Iгла. de quadrats y assentar ab bona argamassa. = Item sapia lo impressari que deurà fer la mesa del altar Major de pedra y argamassa y lo pla de ella de quadrats y assentar ab guix. = Item sapia lo impressari que deurà fer una pica de pedra per l'aigua beneita per l'aigua beneita medianament treballada. = Item sapia lo impressari que deurà fer la pila de les fonts baptismals de pedra bona y ben picada, y assentada junta ab la pila d'aigua beneita al puesto se li dirà. = Item sapia lo impressari que deurà fer las escalas del campanar fins a entrar al cor de pedra de Arbeca picada ab la boxarda. = Item sapia lo impressari que deurà fer los archs de las capellas, los de la nau de la Iгла. y lo del cor d'obra cuyta, de un mahó de cap i un de través. = Item sapia lo impressari que deurà fer las voltas de la iglesia, capellas y cor de dos gruxos de rajola, y lo paviment del cor enrajolat ab quadrats. = Item sapia lo impressari que també deurà fer la petxina del cap del presbiteri, y la volta de ella també de dos gruxos de rejola. Item sapia lo impressari que deurà fer todas las cornisas de dins de la Iгла. de guix blanch. = Item sapia lo impressari que deurà terraguixar tota la Iгла. de part de dins de guix y argamassa y todas las voltas ho deguijan ser de guix sol y después tota la Iгла. emblanquinada ab guix blanch. = Item sapia lo impressari que deurà arrabossar y relliscar todas las parets de fora de la Iгла, y campanar de bona argamassa, y lo interior del campanar així mateix, y lo frontis de la iglesia además de aixís perfilat de carreuada. = Item lo impressari deurà fer lo peu de la trona de guix posant una ànima en ell per la firmesa. = Item sapia lo impressari deurà fer la teulada de teula seca, donant de carregament mitg palm a cada teula, y demunt del ràfch ha de ser tot lo carregament de la paret de teula ple, y los dos ràfchs han de ser de dos voladas de rajola y una de teula, y la carena ha de ser de una teula plana per part, y la del mitg deguia ser de teulas grans per cubertas. = Item sapia lo impressari que los comissionats cuidaran de tota a fusta necessària per la teulada, portas y finestras, com també de traspols de la casa, de posar-la al peu de la obra a sas costas, y lo impressari assentar-la a la obra ab la forma se li dirà, y juntament donar-los tots los claus necessaris per cavalls y llatas, y també

cuidaran de las mans de fuster de ditas portas y finestras, com també de la farramenta de ellas, que és lo únich ofereixen cuidar los comissionats. = Item sapia lo impressari que solament pot posar quant farà la argamassa quatre cabassos de grava ab un cabàs de cals viva ab tarròs, tant a la iglesia com a la casa. = Item sapia lo impressari que deurà treballar sempre que los comissionats li oferiran diners. = Item sapia lo impressari que sempre que vullian los comissionats puguian fer visurar la obra a costa dels dits comissionats, posant un mestre per part, y quant estos ho concordassen hagian estos dos mestres de elegir un tercer, y en cas se trobàs falsa o faltas a la obra segons lo pactat y previngut ab la present tabba y lo que demostra la planta de la Iгла. ho deguia esmenar lo impressari y pagar tots los gastos de la visura. = Item sapia lo impressari que los comissionats podran retenir-se dos-centas lliuras fins a finida la obra y visurada. = Item sapia lo impressari que pendrà la obra de la Iгла. que ne haurà de firmar acte ab todas las clàusulas necessàries en poder del Nott. públich que nomenarn los comissionats, donant també dos fianzas bonas e idòneas a satisfacció dels dits comissionats, que també hauran de firmar lo acte; y ab estos pactes y no sens ells se lliurarà al que per menos preu oferirà fer la obra y així dir-hi que dir-hi vulla. = Tabab y pactes per la casa que se ha de construhir contigua a la Iгла, així mateix com demostran las palntas. = Primo sapia lo impressari que deurà obrir los fonaments de dita casa de fondo com los de la Iгла., de la amplària de tres palms y mitg y omplir-los fins al igula de terra, de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que de terra en amunt deuran tenir las parets tres aplms de ample, y ditas parets deuran ser de pedra y argamassa fins a deu palms de alsada, y de allí en amunt fins a la teulada de tapia ab crosta de argamassa bona dins y fora. = Item sapia lo impressari que al indret de las finestras del primer pis deurà ser de pedra fins al asiento de las llosanas, que estas han de ser de pedra de Arbeca, picadas ab lo tallant de dents, y als costats deuran pujar uns pilans de pedra y argamassa, ab un arch del mateix per formar ditas finestras. = Item sapia lo impressari que todas las portaladas que corresponen a la entrada de la casa deuran ser de pedra picada ab la boxarda y al detràs de las llindas hi haurà de fer uns arquets de pedra y argamassa. = Item sapia lo impressari que las escalas de dita casa fins al primer trevolt deuran ser de pedra picada ab la boxarda y después en amunt de obra cuita. = Item sapia lo impressari que a todas las demás portaladas que figuren a la planta de dita casa també hi deurà fer uns arquets al sobre de cada una. = Item sapia lo impressari que tots los trevolts deuran tenir tres dits de doble al mitg de revoltó. = Item sapia lo impressari que a la nau de la part de la Iгла. hi ha de haver tres trevolts, lo tercer repartit com los demás no obstant que no el figura la planta. = Item sapia lo impressari que deurà fer los envans de dita casa de guix y argamassa de la amplària que figura a la planta y lo del quarto de l'alcova com també los del tercer pis de rajola doblada. = Item sapia lo impressari que la teulada ha de ser de llata y enfustada com la de la Iгла. y ab lo corregiment de mitg palm las teulas, conformant-se en tot y per tot lo que demostra la planta. = Item sapia lo impressari que deurà rebossar todas las parets de argamassa de la part de defora, y lo frontis ha de ser uniforme al de la Iгла, dividint los dos una faixa y de la part de dins del primer paviment totaas las paarets han de estar relliscadas, y lo restant de la casa emblanquinat de guix blanc, a excepció de la esgolfá. = Item sapia

lo impressari que en quant a la fusta de la teulada, portas, finestras y farramenta de dita casa, ofereixen los comissionats lo mateix que per la Igla. = Item sapia lo impressari que en quant a la visura de la obra de dita casa ha d'estar obligat així mateix com la visura de la iglesia, y las dos centas lliuras que es reservan los comissionats van també compresas ab las obras de la casa; per lo que ha de saber lo impressari que la obra de la Igla. y de la casa anirà unit ab lo preu fet. = Item sapia lo impressari que si los comissionats los apar añadir o llevar alguna cosa tant en la obra de la iglesia com de la casa, dega lo impressari conformar-se al dictàmen dels dits comissionats, pagant en tal coas lo que aumentarian de la obra, y així mateix disminuïr lo preu de lo que minvarie la obra. = Item sapia lo impressari que com est obra de la casa anirà junt ab lo preu fet de la Igla., no es farà més que un acte, y per consegüent las mateixas fianzas de la Igla. serviran per aquesta obra de la casa. = Item sapia lo impressari que la Igla y casa deurà ser feta ab lo termini de quatre anys que empessarà los dits anys lo primer dia del mes de maig del corrent any mil set cents vuitanta y quatre. = Item y ultimament sapia lo impressari que los comissionats aniran entregant-li fins a set-centas lliuras per comprar manufacturas per començar la obra de dita iglesia y casa, y continuaran entregant-li ació com anirà treballant en los dits quatre anys fins a tenir la partida que se ajustarà a lo preu fet. = Tot lo que promet atendre y cumplir sens dilació ni excusa alguna ab lo acostumat salari de procurador a més del qual promet restituir y esmenar tots los danys y gastos que del contrari se ocasionaran. Y per major seguretat dona per fermansa a Francesch Balagué y a Anton Satorra pagesos del referit lloch de Castellnou de Seana presents, los quals acceptan lo càrrech de la fermansa predita, y convenen y en bona fe prometen que juntament ab lo predit Pasqual Ribalta son principal, sens ell y a solas seran tinguts y obligats a tot per lo amteix son principal promés y ho atendran y cumpliran y atendre y cumplir faran com sobre se conté. Y per compliment de tot lo sobre dit, tant lo dit principal com las fermansas preditas, obligan tots los bens y drets de cadascun de ells, mobles e immobles haguts y per haver, rênunciant al benefici de novas constitucions divididoras y cedidoras accions a la epístola del emperador Adrià y consuetud de Barcelona, que parla de dos o de molts que a solas se obligan, y las fermansas preditas renuncian a la lley que dia que primer se haja de convenir lo principal que la fianza y altre que disposa que altre que liberat lo principal sia també liberat son accessori, y los tres principals és a saber y fianzas renuncian a qualsevol altres beneficis, lleis y drets que en això valer y ajudar-los poguessen (...).

4

1794, febrer, 12.

Contracte per fer el retaule major de l'església d'Utxafava amb l'escultor Fèlix de Sayas.
AHCC: FN Bellpuig. Ramon Soler (1794).

En nombre de Dios Nuestro Señor sea a todos manifiesto como sobre lo que abajo se expressará entre partes de Dn. Félix de Sayas escultor de la diudad de Lérida de

una y los Rndos. Ldo. Joseph Antonio Xamar Pbro. Y capellán de la Iglá. Parroquial de Santa Maria y San Nicolás obispo de la presente villa de Bellpuig, Francisco Bassa, Francisco Solà, Dr. Joseph Trenes, Ldo. Agustín Fustagueres, Rafael Grañó y Thomás Forcades también pbros. de la venerable Unión de Pbro. de dicha Iglá. y Pablo Ponces Burgués de Perpiñán en dicha presente villa de Bellpuig residente poder haviente del Excmo. Señor Dn. Vicente Ossorio de Moscoso Marqués de Astorga conde de Altamira, Duque de Sessa señor de las pntes. Baronias de Bellpuig y Liñola de otra: se han echo, firmado y jurado la capitulación y convenio siguientes.

Primeramente se ha pactado, convenido y concordado entre dichas partes que el predicho Dn. Félix de Sayas por la cantidad de quinientas setenta y cinco libras moneda barcelonesa que los antedichos Rndos. Pbro. y el antedicho Pablo Ponces Pror., le prometan pagar y entregar, sea tenido y obligado en hazer y construir, como con thenor del presente, de su espontanea voluntad, conviene y en buena fe promete hazer y construir el retablo que dicho excmo. Señor como patrono de dicha venerable unión se ha dignado mandar hazer y construir en la Iglá. del termino de Utxafava anexo a dichas presentes baronias y sufragánea de la mencionada Iglá. parroquial a expensas iguales de su hacienda y de dicha venerable unión, en el modo y forma se demuestra en el diceño que queda en mano y poder de dicho Dn. Félix de Sayas; y concluhida dicha obra deberá restituir a la parte de su Excía. y en el término, pactos y condiciones individuados y expressados en la capitulación o tabba a este efecto formada que es del thenor siguiente: = Pactos para construccion y cituacion del retablo en la Iglá. de Utxafava. = Que el artífice deberá arreglarse puntualmente al diceño y plan que acompaña segun arte, y se le entregará durante la obra y deberá devolverlo a la parte de su Excía. con la mayor polidez. = Que deberá construir dicho retablo de madera de pino, seca y de la buena calidad se requiera deviendo hazer las columnas macisas y no huecas desde firme cituación con todo lo que ser requiera mas a su mayor firmeza, deviendo poner en las juntas colas de milano u orinetas. = Que pueda siempre que se quiera por parte de dicha Venerable Unión haserse visurar la obra, y no arreglandose puntual al dicho plan y diceño deberá emendarlo el impressario. Y lo mismo deberá hacer si en la visura que deberá hazerse concluhida dicha obra ser repara falta alguna, qual visura deberá pagar el artífice caso de repararse falta. Que todos los trabajos y materiales assí de construcción, transporte y collocación seran a cargo del artífice assí que por parte de su Excía. y Venerable Unión no correrá gasto por ningún motivo. = Que deberá tener el retablo plantado por todo setiembre del año presente de mil setecientos noventa y quatro: Y el precio por el qual quedará convenido se le pagará con tres plazos iguales, el primero firmada la escritura de obligación con su fiador a satisfacción de los Rds. Señores y del Pror. de su Excía. sobredichos, ante Ramon Soler notario de Bellpuig; el otro a mediada obra, y el tercero concluhida dicha obra, visurada y aprobada; y deberá también pagar al impressario las escrituras de aciento y relación de visura y por el trabajo de dicho diseño veinte libras casso no quedasse la obra por el señor artífice la ha trabajado. = Que el floraje y talla deberá ser del mayor ressalto que se requiera a la obra, sin añadir

madera, sí poniendo las tablas del recio que lo permitan: Y será también a cargo del artífice hazer un crucifixo, las sacras y seis candeleros correspondientes, con el escudo de armas de la casa de su Excia. que de vera collocar en el lugar que se señalará en la magnitud corresponderá segun el lugar para su collocación. = Todo lo que promete atender y cumplir sin dilación ni excusa alguna con el salario de Procurador acostumbrado a más del qual promete restituhr y emmendar todos los daños y costas que de lo contrario se le ocasionaren. Y para mayor seguridad da en fiador a Jayme Tarragó Albañil, en dicha presente villa habitante, el qual acceptó el cargo de fiador y prometió que junto con dicho su principal y sin el y a solas será tenido y obligado a todo lo por el mismo su principal prometido y lo atenderá y cumplirá y atender y cumplir hará como arriba se contiene (...).